

Prosperita je falešná, nerůst už je tu

 radiouniversum.cz/marketa-sichtarova-prosperita-je-falesna-nerust-uz-je-tu

7. listopadu 2024

Markéta Šichtařová

Text 7.11.2024 6 min Přehrát

#Peníze

Podle předběžného odhadu vzrostl český hrubý domácí produkt ve 3. čtvrtletí 2024 v meziročním srovnání o 1,3 %. Ještě několik týdnů si budeme muset počkat na zveřejnění detailů toho, proč je statistický růst české ekonomiky tak zabrzděný. Už nyní jsou ale zřejmé některé trendy. A ty se mi moc nelíbí.

Tak zaprvé už nyní je zřejmé, že k meziročnímu růstu ekonomiky přispěly hlavně výdaje na spotřebu domácností. Ty rostou nepřetržitě od začátku roku 2024. Svou roli přitom hraje také odložená poptávka. V minulosti lidé na útraty buď neměli, nebo se utrácet báli, a tak nyní realizují ve větší míře to, co dříve odložili. I tak ale stále platí, že míra úspor českých domácností je výrazně vyšší, než činil průměr za minulou dekádu. Jinými slovy, domácnosti mají dál obavy z budoucnosti a pořád ještě neutrácí tolik, kolik by hypoteticky mohly.

Zadruhé již nyní víme, ačkoliv ne na přesných číslech, že naopak negativní vliv na hospodářský růst měla tvorba hrubého kapitálu. Neboli firmy neinvestují. Nikterak nezvětšují kapacitní schopnosti ekonomiky, naopak. Neboli podnikatelské klima se nezlepšilo, firmy se bojí investovat.

A třetí poznatek, který již nyní máme ohledně HDP, je nejhorší. K růstu HDP totiž hodně přispěly také takzvané výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí. Neboli vláda příliš utrácela. A to je právě ten hlavní problém, proč já stávající statistický růst moc za růst nepovažuji a proč o něm mluvím jako „statistickém“ růstu. Příspěvek veřejných institucí k růstu HDP v ČR se pohybuje okolo 1–1,5 %

HDP. Pokud bychom od růstu HDP za třetí kvartál 2024 odečetli přínos výdajů veřejných institucí, odhad růstu české ekonomiky by pravděpodobně skončil v mírném poklesu či stagnaci.

A čím víc se budou blížit parlamentní volby v roce 2025, tím bude mít vláda menší ochotu krotit své výdaje. Pokud ovšem statistický růst HDP je „růstem“ jen proto, že vláda nás zadlužuje, pak se o skutečný růst nejedná, jelikož za růst bychom měli považovat zvyšování životní úrovně, zvyšování bohatství ve společnosti. Bohatství pořízené na dluh však není bohatstvím, nýbrž jen iluzí bohatství.

Pokud si člověk pořídí dům a auto na dluh, pak auto a dům fakticky nevlastní dlužník, ale banka, která mu půjčila. Kdo místo auta a domu na dluh disponuje jen spacákem a bicyklem bez dluhu, je vlastně bohatší. A podobně se to má i s růstem české ekonomiky. Můžeme předpokládat, že jak se budou volby blížit, zadlužování vlády bude gradovat, a tím se taky bude zvyšovat statistický růst české ekonomiky, bohatnout ale nebudeme.

A přesně tuto tezi potvrzuje pohled na poslední údaje o HDP optikou takzvané hrubé přidané hodnoty, díky které můžeme zkoumat, která odvětví českou ekonomiku táhnou a která ji naopak brzdí. A není bohužel překvapením, že pokračoval pokles v průmyslu. A to právě svědčí o pomalém, plíživém zmenšování produkčních schopností naší ekonomiky. Zařízení se opotřebovávají, firmy neinvestují, aby je obnovily. Ekonomika tak stále víc ztrácí schopnost vyrábět *skutečné* hodnoty navzdory tomu, že statisticky roste. Spotřeba domácností už tenhle fakt moc nevytrhne.

A je jasné že situace se hned tak nezlepší. Stačí se podívat na Německo, kde největší evropská automobilka Volkswagen plánuje zavřít minimálně tři závody a zrušit desítky tisíc pracovních míst. Německá vláda během října zhoršila výhled vývoje ekonomiky pro letošní rok. Místo slabého růstu nově čeká pokles HDP o 0,2 procenta. Vládní výdaje v Německu totiž nerostou tak rychle, aby

pokles ekonomiky statisticky maskovaly. Bylo by bláhové si myslet, že se tyto problémy nedotknou českého průmyslu. Zatímco Evropa pokračuje v zeleném tažení, asijská konkurence plánuje mohutný útok na evropské trhy.

Když to sečteme, za celý rok 2024 česká ekonomika sice poroste, ale její růst bude jen okolo 1,0 % a bude navíc do značné míry umělý. Bez zadlužování státu by z růstu byl pokles. A slabší ekonomický růst se navíc odrazí i v tom, že státnímu rozpočtu nepřítečou v roce 2025 na příjmové straně očekávané desítky miliard korun. Dluh tak bude ještě větší, než se čeká.

Všechny příspěvky s Markéta Šichtařová

Diskuze:

Napsat komentář

E-mailová adresa nebude publikována.